"נְקֻדָּה טוֹבָה" - מַסָּע בַּשְׁבִילֵי הָרוּחַ שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל

גִּילָיוֹן 5 – שַׁנַּת תשפ"ז גִּילָיוֹן "חֵיי שָׂרָה" – כז' חֶשְׁוָן תשפ"ז, 7 לְנוֹבֶמְבֶּר 2026.

לע"נ אמו"ר ר' יוסף-חיים ב"ר יעקב רוט ז"ל

ב"ה

"נקודה טובה" לפרשת "חיי שרה" - קניית מערת המכפלה

פרשתנו פותחת במשא ומתן של אברהם אבינו לרכישת מערת המכפלה. מעשה שהוא לכאורה סיפור קלאסי של משא ומתן והתמקחות בבזאר המזרחי.

בתחילת האירוע נותנים בני חת לאברהם את ההרגשה שהוא אדם חשוב ולכן הוא זכאי לקבור את שרה בחינם בכל מקום שיחפוץ, אף שאינו תושב המקום. ואילו בסופו של דבר קנה אברהם את מערת המכפלה בדמים מרובים.

מה הסבר לפער הזה? האם בני חת דיברו רק פוליטיקה ומכרו לאברהם הבטחות שווא?!

ברצוני להציע הסבר לפרשה זו בעזרת מילת המפתח "בתוך" המופיעה בפרשה. וליתר דיוק, על פי המתח שבין המילים "עם" ו"בתוך". שתי מילים המבטאות רמה שונה של קירבה. כאשר המילה בתוך, מבטאת קרבה גדולה יותר.

תחילת המעשה בבקשת אברהם מבני חת: "גֵּר וְתוֹשָׁב אָנֹכִי **עִמָּכֶם**, תְּנוּ לִי אֲחֻזַּת קֶבֶר **עִמָּכֶם** וְאֶקְבְּרָה מֵתִי מִלְּפָנָי" (בראשית כג, ד).

תשובתם של בני חת לבקשתו של אברהם אבינו הינה מחבקת ומפרגנת: "שְׁמָעֵנוּ אֲדֹנִי **נְשִׂיא אֱלֹהִים** אַתָּה **בְּתוֹכֵנוּ** בְּמִבְחַר קְבָרֵינוּ קְבֹר אֶת מֵתֶךָ..." (שם, ו). עבורנו אתה דמות רוחנית חשובה - "אב המון גויים" ומקור הברכה[1] כברכותיו של הקב"ה. ואנחנו רואים אותך כחלק מאיתנו - קרוב אלינו - **בְּתוֹכֵנוּ** ולא רק **עִמָּנוּ.** ואתה מוזמן לקבור את שרה בקברי המלכים שלנו (מדרש 'שכל טוב' (בובר)).

אברהם עונה להם בשפתם ועובר מלשון **"עִמָּכֶם"** לשפת **"בְּתוֹכְכֶם"**, ומבקש מהם לרכוש מעפרון החיתי את מערת המכפלה ככתוב: "וְיִתֶּן לִי אֶת מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר לוֹ אֲשֶׁר בִּקְצֵה שָׂדֵהוּ בְּכֶסֶף מָלֵא יִתְּנֶנָּה לִי **בְּתוֹכְכֶם** לַאֲחֻזַּת קָבֶר" (שם, ט). הביטוי **"לַאֲחֻזַּת קָבֶר"** בא לבטא את היבדלותו של אברהם מבני חת. לאמור: "בְּתוֹכְכֶם", אבל נבדל - עם אחוזת קבר פרטית ועם זהות משפחתית נפרדת ונבדלת.

ומכאן ואילך, לאחר שאברהם הצהיר על רצונו להתבדל, משתנה אופי השיח: ממחווה של כבוד והשתייכות - למשא ומתן כלכלי גרידא, על אחוזת קרקע פרטית.

לפי דברינו, נבין גם מדוע בני חת לא התערבו במו"מ בין אברהם לעפרון שנערך בכיכר העיר ולא לחצו על עפרון לעשות לאברהם 'הנחת סלב' מפאת כבודו. כנראה שתחושת ההתבדלות שאברהם הקרין כלפיהם, כאשר סירב לקבור את שרה בחלקת גדולי האומה שלהם פגעה בהם ולכן הם נסוגו אחור.

נראה אם כן, כי דברי בני חת לאברהם בתחילת המעשה – דברים שביטאו כבוד והערכה, לא היו דברי חנופה מן הפה ולחוץ, אלא דברי אמת (על פי האלשיך).

[1] כדברי הפסוק: "וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה" (בראשית יב, ג).

ומדברי בני חת, להתנהגותו של עפרון שבתחילת המו"מ נתן לאברהם את המערה ואת השדה בחינם אבל בסיום דרש מחיר גבוה של 400 שקלים גדולים וחדשים, העוברים לסוחר. אף שחז"ל מציגים אותו כצבוע וכמי שאומר הרבה ואפילו מעט לא עושה, לכאורה קשה להאשים אותו. כי ברגע שסר חינו של אברהם בפני בני חת (כפי שהסברנו), הפכה השפה להיות שפת המו"מ של המזרח התיכון, המוכרת לנו גם כיום והמו"מ התנהל בהתאם – כמו בבזאר תורכי.

ומן הפרשה, לימינו.

המתח הזה שבין ההתקרבות להתבדלות מלווה גם אותנו - זרעו של אברהם אבינו, ביחסינו לגויים. מחד אנו נדרשים להיות "**אור לגויים**" ומאידך להיות שונים, נבדלים ומרוחקים מהם. כוחנו וייחודנו בהתבדלותנו, בבחינת "עָם **לְבָדָד** יִשְׁכֹּן" (במדבר כג, ט).

מהי אם כן נקודת העבודה הנכונה והראויה ב'קירוב – ריחוק' הזה?! **בתוכם, עמהם, או לבדד?!**

אם נהיה קרובים מדי, אנחנו נושפע ואולי גם נתבולל ח"ו (כפי שקרה בתקופת ההשכלה והרפורמה). ואם נהיה רחוקים מדי, אולי בכלל לא נשפיע.[2]

ואולי זהו המסר של פרשתנו. להיות כאברהם אבינו שלא בחר בין השתלבות להתבדלות. אלא ביקש לשלב את שתיהן: לחיות עם החברה, אך לא לאבד את עצמו בתוכה. תוך הצבת הגבול שבין "עִמָּכֶם" ל"בְּתוֹכְכֶם". דור דור צרכיו וגבולותיו.

מברכת שבת שלום, משה רוט

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה (במייל ו/או בווטסאפ), **ניתן לפנות למייל:** rothmoshe@gmail.com

ארכיון "נקודה טובה": http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש. יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל. אהבת? הפץ בין חבריך.

[2] נושא זה העסיק את חז"ל שכבר בימי קדם אכן גזרו על יינם, שמנם ופיתם (פת עכו"ם) של הגויים - תקנות של הרחקה כדי לא נגיע ח"ו לידי התבוללות ואף עבודה זרה. ולא נעסוק כאן בדברים מבחינת הלכה למעשה.